دي. حُجَّةُالاِسلام حضرت سَیِّدُنا اِمام مُحمّد بن مُحمّد بن مُحمّد غزاليرَحْمَةُاللهِعَلَیْه په "اِحیاءُالْعُلُوم" کښې نقل کوي چې: حضرتِ سَیِّدُنا **مُحَمّد بِن زَکرِیا** رَحْمَةُاللهِعَلَیْه فرمائي: يو ځل زه د حضرتِ **عَبدُ الله** بِن مُحَمَّد بن عائِشهرَحْمَةُاللهِعَلَیْه خوا ته حاضِر شوم، هغوئي رَحْمَةُاللهِعَلَیْه د ماښام د نمانځه نه پس د جُمات نه کور طرف ته روان شو، په لار کښې ئې يو قُریشي ځلمے په نشه کښې اولیدو، هغه [ځلمي] يوه ښځه ونیوله، ښځې چغې جوړې کړې، خلقو رامنډه کړه او په هغه ځلمي ئې راکیښودل، حضرتِ سَیِّدُنا اِبنِ عائِشهرَحْمَةُاللهِعَلَیْه هغه [ځلمے] اوپیژندو او د خلقو نه ئې خلاص کړو او په شفقت [یعني په مهربانۍ] ئې خپلې سینې ته راجوخت کړو، خپل کور ته ئې راوستو او اُوده ئې کړو. چې کله راوِیښ شو نو نشه ترینه تلې وه. هغه ته چې د نشې په حالت کښې د خپلې بے حیائۍ او وهلو خوړلو معلومات اوشو نو د شرم نه په ژړا شو او روان شو. حضرتِ سَیِّدُنا اِبنِ عائِشه رَحْمَةُاللهِعَلَیْه هغه حِصار کړو او ډير د مهربانۍ په انداز کښې ئې هغه ته **د نیکۍ دعوت** ورکړو او احساس ئې ورکړو چې ځويه! تاسو خو قُریشي ئې، ستاسو خانداني شرافت مرحبا! دا سوچ خو وکړئ چې تاسو د څومره عظیمې هستۍ اولاد ئې! ځويه! د **الله** پاک نه وَیَریږه او د شرابو د نشې او د نورو ټولو ګناهونو نه توبه وکړه. هغه ځلمي چې داسې د مَحبّت په انداز کښې **د نیکۍ دعوت** واوریدلو نو ډير زیات شرمِنده شو او په ژړا ژړا يې توبه وکړه او وعده ئې وکړه چې د شرابو او نورو ګناهونو خوا له به هم نه ورځم. هغوئيرَحْمَةُاللهِعَلَیْه ډير د مهربانۍ په انداز کښې د هغه تندے ښکل کړو او حوصله ئې ورکړه. هغه بے حده مُتاثِّره شو او د هغوئيرَحْمَةُاللهِعَلَیْه په صحبت کښې اوسیدل ئې اختیار کړل او د حدیثونو په لیکلو باندې مُقرّر شو.(ماخوذازاحیاءُالعُلوم ج2 ص411)

ہے فلاح و کامرانی نرمی و آسانی میں
ہر بنا کام بگڑ جاتا ہے نادانی میں
ڈوب سکتی ہی نہیں موجوں کی طُغیانی میں
جس کی کشتی ہو محمد کی نگہبانی میں

کامراني او کاميابي ده په نرمۍ او آسانۍ کښې | هر جوړ شوے کار ورانيږي نادانۍ کښې
کله هم ډوبيدے نه شي په چپو کښې د طوفان | چې کشتۍ وي د چا د محمد په نګرانۍ کښې

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

ما د هغه د قتل کولو نه پس خودکشي کوله....

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼـو! د ګناهونو نه ځان خلاصولو د پاره، د نمونځونو د پابندۍ د ذِهن جوړولو د پاره، د مَکـي مَدَني آقاصَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم سُنّتو باندې د عمل کولو د پاره، په زړه کښې د عِشقِ رسول شمع بلولو د پاره، په جنّتُ الفِردوس کښې د ځائے حاصلولو د پاره او د وور د عذاب نه بچ کيدلو د پاره د **دعوتِ اسلامي دِيني ماحول** سره هر وخت خپل تړون مضبوط ساتئ. د سُنَّتو ډکو **مَدَني قافِلو** کښې د سفر معمول جوړ کړئ او د **نيک اعمال** مطابِق د خپل ژوند شپې ورځې تيروئ. ستاسو د ترغيب او تحريض د پاره يو **مَدَني سپرلے** وړاندې کيږي. د يو مُبَلِّغِ دعوتِ اسلامي د بيان خُلاصه ده چې: ما ته په **مَدَني قافِله** کښې د سفر په دوران کښې په يو جُمات کښې د جُمعې د نمانځه نه مخکښې د بيان کولو سعادت نصيب شو، د بيان په آخِره کښې مې په جُمات کښې موجودو اِسلامي وروڼـو ته د پريشانو د روحاني عِلاج د پاره د "تعوِيذاتِ عطّاريه" د حاصلولو ترغِيب هم ورکړو. يو صاحِب د مازديګر د نمانځه نه پس زما خوا ته تشريف راوړو او خپله پريشاني ئې څه په داسې الفاظو کښې بيان کړه چې: **څه موده مخکښې زه د روزګار په سلسله کښې د پاکستان نه بهر ته تلے ووم، هلته د غلا او ډاکې وهلو په جرمونو او نورو غير قانوني کارونو کښې مشغول شوم** بل طرف ته په پاکستان کښې زما په غير موجودګۍ زما په کور کښې دا قيامت جوړ شو چې چا زما د بچو په مور باندې غلط او بے بُنياده اِلزامونه اُولګول چې د هغې په نتيجه کښې هغې خودکشي وکړله، کله چې ما

ته د دې واقعې خبر راکړے شو نو زه لیونے شوم او فوراً پاکستان ته خپل کلي ته را ورسیدم. **د نفس و شیطان په دوکه کښې راغلم او زما په ښځه باندې د غلط تُهمت لګولو والا کس د قتل کولو او ورپسې مې ځپله هُم د خودکشۍ کولو اراده وکړه.** ما د دې کار کولو بندوبست هم پوره کړے وو خو په دې جُمات کښې د جُمعې د نمانځه د ادا کولو سره سره ما ته ستاسو د بیان اوریدلو سعادت هم نصیب شو، د بیان په آخِره کښې چې تاسو د مُشکلاتو د حل د پاره د ”تعوِیذاتِ عطّارِیه“ حاصلولو ترغیب ورکړو د هغې سره زما اُمّید پیدا شو. ستاسو بیان مې چې واوریدو نو زما د ګناهونو نه ډکې ارادې اوړقیدلې او ما دا فیصله وکړه چې تاسو ته خپله مسئله بیان کړم او څه داسې صورت اختیار کړے شي چې مار هم مړ شي او همسا هم ماته نه شي. [مُبَلِّغ دعوتِ اسلامي وائي] د هغه خبرې چې ما واوریدلې نو اول خو زه وَیَریدم خو بیا مې **الله** پاک و رسول صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم یاد کړل او د موقعې په مناسبت سره د معاملې د حل کولو د پاره مې د **دعوتِ اسلامي** د اشاعتي ادارے **مَكْتَبَةُ الْمَدِيْنَه** د سُنَّتو ډکو لیکلي شوو بیانونو د رسالو ”***غُصّے کا علاج، عفو در گزر کے فضائل او خُودکُشی کا علاج***“ نه په رهنُمائي اغستلو تقرِیباً د یوې ګینټې پورې په هغوئي باندې **انفرادي کوشش** وکړو. اَلۡحَمۡدُلِلّٰه آخِر دا چې هغه اسلامي وروړ د خپلې خطرناکې ارادې نه منع شو او **دغسې دوه قیمتي انسانان د ضائِع کیدو نه بچ شو**، د هغوئي په سترګو کښې اُوښکې راغلې او توبه ئې وکړه او سره د نابالِغه بچو د غوثِ پاک [یعني د پیرانِ پیر صاحِب] رَحۡمَةُ اللهِ عَلَيۡه مُرید جوړ شو. د کور د حِفاظت او په کاروبار کښې د بَرَکت د پاره ئې ”تعوِیذاتِ عَطّارِیه“ هم حاصِل کړل. چې کله ما هغوئي ته په **مَدَني قافِله** کښې د سفر کولو ترغیب ورکړو نو هغه په لـمدو سترګو د ژړا په آواز کښې اُووئیل چې: ”اِنۡ شَآءَ اللهُ الۡکَرِیۡم اوس خو به زما ټول عُمر د **دعوتِ اِسلامي په دِیني کارونو کښې تیریږي.**“

اے اسلامی بھائی نہ کرنا لڑائی　　　کہ ہو جائیگا بد نُما مَدَنی ماحول
سَنور جائے گی آخرت اِن شاءَاللہ
تم اپنائے رکھو سدا مَدَنی ماحول (وسائلِ بخشش ص ۶۰۴)

اے اِسلامي ورورہ مه کوه جګړې　　　ګوره شي به بدنام دِيني ماحول
ښکلے به دې شي آخِرت اِنْ شَآءَاللّٰه　　　ته خپل کړه مُدام دِيني ماحول

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ❁❁❁ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

مُبَلِّغِين دې د جُمعې بيان کوي

خوږو او مُحترمو اسلامي ورونړو! د دې مَدَني سپرلي نه د جُمعې د سُنّتو ډک بيان بَرَکتونه معلوم شو، د **دعوتِ اسلامي** ټولو ذِمّه دارانو ته پکار دي چې کوم ځائے کيدے شي د بدلو بدلو مُبَلِّغينو د سُنّتو ډکو بيانونو ترکيب دې جوړوي، ځکه چې د جُمعې نمانځه ته راتلونکي ډير کسان داسې وي چې هغوئي عام طور په يوه اِجتِماع کښې هم شِرکت نه کوي، په دې طريقه به داسې خلقو ته هم د دعوتِ اسلامي **مَدَني پيغام** ورسي او د ډيرو خوش نصيبو په زړونو به اثر اوشي او اِنْ شَآءَاللّٰهُ الْكَرِيم هغوئي به د ګناهونو نه توبه وکړي او پينځه وخته نمونځ ګُزاره به جوړ شي او په هغوئي باندې ستاسو نور **اِنفِرادي کوشش** به اِنْ شَآءَاللّٰهُ الْكَرِيم هغوئي د مَدَني قافِلو مسافِر جوړ کړي او د **دعوتِ اسلامي** په دِيني ماحول کښې به شامِل شي او د سُنّتو پابند به جوړ شي، څنګه چې تاسو اوس اوليدل چې د معاشرے يو وران کارے او د خپل ژوند نه تنګ کس د مُبَلِّغ **دعوتِ اسلامي** د سُنّتو ډک بيان او د **اِنفِرادي کوشش** په بَرَکت د مسلمان د قتل کولو نه منع شو او د خودکشۍ اِراده ئې هُم پريښوده او توبه ګار شو.

په هرو دوو مِنټو کښې درې خود کشۍ

افسوس نن صبا ”**خودکشي**“ [يعني ځان وژل] څه ډېر عام شوي دي، د دې يو ډېر غټ سبب د عِلمِ دِين نه لرې والے دے، ګېره خَرَوونکو خلقو، يا جَذباتي ماډرن [فيشن پرستو] بے کِيرې ځلمو، د اسکول او کالِج طالب عِلمانو، دُنياوي تعلِيم يافته خلقو يا بے پرده فيشن پرستو زنانؤ خُودکشۍ ته زياته مخه کړې ده. تاسو به کله هم نه وي اوريدلي چې فلانکي دِيني طالِبِ عِلم يا عالِمِ دِين يا مُفتي صاحِب يا د شرِيعت پابندې پرده دارې نيکې بي بي خُود کشي وکړله. د **دعوتِ اسلامي** د اِشاعَتي ادارے **مَکتَبَةُ الْمَدِيْنَه** چاپ شوي د 472 صفحو کتاب، ”**بياناتِ عطّاريه** (حِصّه دوم)“ کښې د صفحه 404 نه 406 پورې کښې دي چې: افسوس! د **ګناهونو** د زيات والي او د آخِرت د عذابونو په باره کښې د جَهالت [يعني بے عِلمۍ] په وجه زمونږه په خوږ وطن پاکستان کښې د **خُودکشۍ** واقِعات ورځ په ورځ زياتيږي د يو اخباري رپورټ مطابق په اګست 2004ء کښې په پاکستان کښې د **خُودکشۍ** 68 واقعې پيښې شوې چې په هغې کښې د کراچۍ اول نمبر وو او دويم نمبر د **مُلتان** والؤ وو. هُم د هغه اخبار مطابق په **دُنيا کښې په هر 40 سيکنډه کښې د خُودکشۍ يوه واقعه پيښيږي!**

آيا په خُودکشۍ کولو بنده د مصيبته خلاصيږي؟

خُودکشي کوونکي شايد دا ګڼي چې مونږ به د مُصِيبته خلاص شو! حالانکه په داسې کولو د مصيبت نه د خلاصيدو په ځائے بنده د **الله** رَبُّ الْعِزَّت د ناراضۍ په صورت کښې په ډېر سخت مُصِيبت کښې ګير شي. قَسم په خُدائے چې! د **خُودکشۍ** عذاب به هيڅ څوک هم برداشت نه کړے شي.

په وور کښې عذاب

په **حديثِ پاک** کښې دي: څوک چې په کوم يو څيز **خُودکشي** وکړي [يعني ځان مړ کړي] هغه ته به د جهنّم په وور کښې هم په هغه څيز **عذاب** ورکولے شي. (صحيح بُخاری ج4 ص289 حديث 6652)

هُم په هغه وَسله عذاب

د **حضرتِ** سَيِّدُنا ثابِت بِن ضَحّاک رَضِیَ اللہُ عَنۡہُ نه رِوايت دے چې د **الله** پاک د **محبُوب** صَلَّی اللہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د عِبرت نه ډک ارشاد دے: چا چې د اوسپني په وسله **خُودکشي** وکړه نو هغه ته به د جَهَنّم په وور کښې هم په هغه وسله عذاب ورکولے شي. (صحيح بُخاری ج1 ص459 حديث 1362)

ځان د مَرئ نه د زندئ کولو عذاب

د **حضرتِ** سَيِّدُنا ابُو هُريره رَضِیَ اللہُ عَنۡہُ نه روايت دے چې، **د نبئ اکرم** صَلَّی اللہُ عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د عِبرت نه ډک فرمانِ دے: چا چې ځان د مَرَئ نه زندئ کړو نو هغه به د جَهَنّم په وور کښې [مُسلسل] **د مرئ نه ځان زندئ کوي** او چا چې ځان په نيزه اووهلو هغه به دجَهَنّم په وور کښې خپل ځان [مسلسل] په نيزه وهي. (ايضاً ص460 حديث 1365)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيب! ❁❁❁ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلٰى مُحَمَّد

تشه کښوره

اَمِيرُالْمُؤمِنِين حضرتِ مولائے کائِنات، **عَلِیُّ الْمُرتَضٰی** شيرِ خُدا رَضِیَ اللہُ عَنۡہُ فرمائي: کوم زړه چې نيکئ لره نيکي اُو نه ګڼي او بدئ لره بدي اُو نه ګڼي نو د هغې

پاسنۍ حِصّه به داسې ښکته کړے شي ښنګه چې کټوره نسکوره کړے شي او بیا په هغه کټوره کښې دننه څیزونه [بهر] وشیندلے شي.

(مُصَنَّف اِبنِ اَبی شَیبَہ ج8 ص667 رقم 124)

په زړه ”ړوند“ او د زړه د ”نَسکوریدو“ معنیٰ

خوږو او مُحترمو اسلامي وروڼـو! واقعي دا سراسر بربادي ده چې د بنده زړه نیکۍ لره نیکي او بدۍ لره بدي ګڼلو نه اِنکار وکړي. مونږ ته د ګُناهونو نه همیشه بچ کیدل او د **اللّٰه** پاک نه قَلبِ سَلِیم (یعني صحیح او سلامت زړه) غوښتل پکار دي، ګڼي اوس تاسو د زړه د تباهۍ په باره کښې د مولٰی علی رَضِیَ اللّٰہُ عَنْہُ اِرشاد وکتلو. یاد ساتئ! د ګناهونو د کثرت [یعني زیات والي] په سَبَب اول زړه ”ړوند“ شي او بیا ”نَسکور“ شي او دا د آخِرت د پاره ډیره زیاته د تباهۍ خبره ده چنانچه د **دعوتِ اسلامي** د اِشاعتي ادارے **مَکتَبَةُ الْمَدِيْنَه** چاپ شوي د 561 صفحو کتاب ”**ملفوظاتِ اعلٰی حضرت**“ صفحه 405 کښې دي چې: درې څیزونه جُدا جُدا دي، نفس، رُوح او قَلب (یعني زړه). رُوح د بادشاه په شان دے او **نفس و قلب** د هغه دوه وزیران دي. **نفس** همیشه هغه د شَرّ طرف ته بوځي او قلب چې تر څو پاک وي نو د خیر طرف ته ئې بَلي او **مَعَاذَاللّٰه** د ګُناهونو د کثرت او خُصوصاً د کثرتِ بِدعات په وجه ”ړوند“ کړے شي. بیا هغه د حق لیدلو، پوهه کیدلو او د غور کولو قابِل پاتې نه شي خو تر اوسه پکښې د حق د اَوریدو قابِلِیَّت پاتې وي او بیا **مَعَاذَاللّٰه** هغه ”نَسکور“ کړے شي. بیا هغه نه حق اوریدے شي او نه ئې لیدے شي بِالکل وِیران [یعني برباد] پاتې شي. (بیا اعلٰحضرت رَحْمَۃُ اللّٰہِ عَلَیْہ اُوفرمائیل:) قَلب (یعني زړه) په حقیقت کښې هغه د غوښې **مُضغَه** (یعني د غوښې بوټۍ) ته نه وائي بلکه هغه یوه ”**لطیفهٔ غَیبِیَّه**“ [یعني غیبي نازک څیز] دے او د هغې د اوسیدو ځائے دا د غوښې **مُضغه** (یعني زړه) دے د سینې چپ طرف ته، او د نفس مرکز د

نامه نه لاندې دے په دې وجه شافِعِيّه (يعني شافِعيان) لاس په سِينه تړي چې د ”نفس“ نه کومې وسوسې راپورته کيږي چې هغه ”قلب“ [يعني زړه] ته را اُو نه رسي او حَنَفِيّه (يعني حَنَفيان) د نامه نه لاندې لاس تړي.

توفیق نیکیوں کی اے ربِّ کریم دے　　بدیوں سے بچنے والا تُو قلبِ سلیم دے

توفِيق　د　نيکۍ　اے ربِّ کريم　راکړې
د بدۍ نه بچ کيدونکے قلبِ سليم راکړې

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيْب! ❁❁❁ صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى مُحَمَّد

معافي به نه ورکولے شي

د **حضرتِ** سيِّدُنا ابو اَلدّرداء رَضِیَ اللّٰهُ عَنۡهُ نه رِوايت دے چې تاسو د نيکۍ حُکم ورکوئ او د بدو نه منع کول کوئ ګني په تاسو به **ظالِم بادشاه** مُسَلَّط کړے شي چې هغه به ستاسو په ماشومانو رَحم نه کوي او ستاسو نيک خلق به دُعا کوي خو د هغوئي دعاګاني به نه قبليږي، هغوئي به مُعافي غواړي خو هغوئي ته به معافي نه ورکوله شي. (احياءُ العُلوم ج2 ص383)

د بدو خبرو نه منع کوئ ګني..........!

خَلِيفَةُ الْمُسلِمِين حضرتِ سَيِّدُنا ابو بکر صِدّيق رَضِیَ اللّٰهُ عَنۡهُ ارشاد اُوفرمائيلو: اے خلقو تاسو دا آيت لولئ:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا عَلَيۡكُمۡ اَنۡفُسَكُمۡ ۚ لَا يَضُرُّكُمۡ مَّنۡ ضَلَّ اِذَا اهۡتَدَيۡتُمۡ ؕ (پ7، المآئدة: 105)

ترجمهٔ کنزُالعِرفان: اے ايماندارو! تاسو د خپلو ځانونو فکر وکړئ، چې کله تاسو په هدايت ئې نو ګمراه کيدونکے به ستاسو هيڅ نقصان هم ونکړے شي.

(يعني تاسو دا ګڼئ چې مونږ ټولو په هِدايت يو نو د ګُمراهه خلقو ګُمراهي زمونږ د پاره د نقصان باعِث نه ده او مونږ لره يو ګمراه د ګُمراهۍ نه د منع کولو ضرورت نشته) ما د خوږ مَدَني آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم نه دا فرمان اوريدلے دے چې خلق که بده خبره اُووِيني او هغه بَدَله [يعني منع] نه کړي نو نزدې ده چې الله پاک هغوئي ټول په عذاب کښې اَخته کړي. (سُنَن اِبنِ ماجه ج4 ص359 حديث 4005)

د دې حَدِيث پاک نه لاندې په "مِراٰةُالْمَناجِيح" کښې دي چې: د قُرآنِ کريم د دې آيت:

"يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلَيْكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۚ لَا يَضُرُّكُمْ مَّنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَيْتُمْ ؕ ترجمهٔ کنزُالعِرفان: اے ايماندارو! تاسو د خپلو ځانونو فکر وکړئ، چې کله تاسو په هدايت ئې نو ګمراه کيدونکے به ستاسو هيڅ نقصان هم ونکړے شي.." نه به خلقو دا معنیٰ اغستله چې اَمْرٌ بِالْمَعْرُوْف وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَر (يعني د نيکۍ د حُکم کولو او د بدۍ نه د منع کولو) ضرورت نشته بلکه بنده ته د خپلې اِصلاح کوشش کول پکار دي، د نورو خلقو ګناهونه هغه ته هيڅ نقصان نه شي رسولے، حضرتِ ابُوبکر صِدِّيق رَضِیَ اللهُ عَنْهُ دا غلط فهمي لرې کړه او د رَسُولُ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د دې ارشادِ کِرامي په حواله ئې اُوفرمائيل چې کله خلق ګناه اُووِيني او د هغې د بدلَولو [يعني منع کولو] کوشش ونکړي نو هغوئي ټول په عذاب کښې اخته کيږي.

د دويم رِوايت نه دا خبره واضِحه کيږي چې د دې بدلَولو تعلُّق د طاقت سره دے يعني چې د بدۍ بدلَولو [يعني منع کولو] والا خلق د دې خبرې د طاقت لرلو باوجود هغه بَدَله [يعني منع] نه کړي نو هغه به هم د عذاب حقدار وي.

(مِراٰةُالمَناجيح ج6 ص507)

د ذِکر شوي آيت نه لاندې صدرُ الافاضِل حضرتِ علّامه مولانا سَيِّد محمَّد نعيمُ الدِّين مُراد آبادي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه فرمائي: مسلمانانو به د کفّارو په محرومۍ

باندې افسوس کولو او هغوئي به په دې خبره خفه وو چې کفّار په عِناد (يعني دُشمنئ) کښې اَخته دي او د اسلام د دولت نه **محرومه** پاتې شو. **الله** پاک د هغوئي (يعني مسلمانانو) تَسَلِّي اُوفرمائيله چې په دې کښې ستاسو هيڅ ضرر (يعني نقصان) نشته، تاسو د **اَمْرٌ بِالْمَعْرُوْف وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَر** (يعني د نيکئ د حُکم ورکولو او د بدئ نه د منع کولو) د فرض ادا کولو خپله ذِمّه واري پوره کړې ده تاسو به د خپلې نيکئ جزا مومئ. **عبدُالله** بِن مُبارک (رَحْمَةُاللهِعَلَيْه) فرمائيلي دي: په دې آيت کښې د **اَمْرٌ بِالْمَعْرُوْف وَنَهْيٌ عَنِ الْمُنْكَر** د واجِب کيدو ډير تاکيد شوے دے ځکه چې د خپل فِکر کولو دا معنٰى ده چې د يو بل خبر دې اخلي، د نيکو ترغِيب دې ورکوي او د بدو نه دې منع کوي.